

ECOLOGY OF CULTURE AND DESIGN

A.S.Rakhimkulova

Termez State University

E-mail: sarvinozraximqulova1990@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18068797>

ARTICLE INFO

Received: 19th December 2025

Accepted: 26th December 2025

Online: 27th December 2025

KEYWORDS

Trend, forecast, fast fashion, Culture, design ecology.

ABSTRACT

In this article, the fashion trend and the manufacturing industry were studied and research was conducted based on them. As a result of this research, the problems of fabric pieces released into the environment in the industry were studied. Recommendations for solving these problems are given.

ЭКОЛОГИЯ КУЛЬТУРЫ И ДИЗАЙНА

А.С. Рахимкулова

Термезский государственный университет

E-mail: sarvinozraximqulova1990@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18068797>

ARTICLE INFO

Received: 19th December 2025

Accepted: 26th December 2025

Online: 27th December 2025

KEYWORDS

Тренды, прогноз, быстрая мода, культура, экология дизайна.

ABSTRACT

В данной статье были изучены модные тенденции и обрабатывающая промышленность и на их основе проведены исследования. В результате данного исследования были изучены проблемы попадания кусков ткани в окружающую среду в промышленности. Даны рекомендации по решению этих проблем.

MADANIYAT VA DIZAYN EKOLOGİYASI

A.S.Raximqulova

Termiz davlat universiteti

E-mail: sarvinozraximqulova1990@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18068797>

ARTICLE INFO

Received: 19th December 2025

Accepted: 26th December 2025

Online: 27th December 2025

KEYWORDS

Tendensiya, prognoz, fast fashion, Madaniyat, dizayn ekologiyasi.

ABSTRACT

Ushbu maqolada moda tendensiyasi va ishlab chiqarish sanoati o'rganilgan va ular asosida tadqiqot o'tkazilgan. Bu tadqiqot natijasida sanoatda ekologiyaga chiqitga chiqarilgan mato bo'laklarini muammolari o'rganilgan. Bu muamolar bartaraf etish bo'yicha tafliklar berilgan.

Ekologikxarakatni eng muxim yo'nalishi madaniyat ekologiyasidir. Industrial tsivilizatsiyaning inqirozini madaniyatni global inqirozi namoyon etadi. Inqirozini barcha alomatlari bunga dalolat beradi: jamiyatda madaniyatni roli susayishi, madaniy boyliklarni standartizatsiya va unifikatsiyalanishi, milliy xususiyatlarni va o'ziga xoslikni yuqotilishi, ommabop "madaniyatga qarshilikni" keng tarqalishi. Bu muammolar bilan va ularni echish yo'llarni qidirish bilan madaniyat ekologiyasi shugullanadi. "Madaniyat ekologiyasi" degan tushunchasini ilk bor D.S.Lixachev kiritdi. Odam zoti omon qolish uchun madaniy an'analarni saklash va qo'llab-quvatlashni muximligiga jamiyatni e'tiborini qaratdi. Uning fikriga binoan "tabiiy biologik muxitni saqlash vazifani qo'yish bilan ekologiyani cheklash mumkin emas. Odam xayoti uchun avlodlar va o'zi yaratgan madaniyat yordamida muxit xam inson uchun muxim" (D.S.Lixachyov. Proshloe buduhemu: Stati i ocherki. - L., 1985) Insonlar tomonidan tashlab yuborilgan eski kiyimlar uyundisi sintetik toladan tashkil topganligi sababli shunchaki yo'q bo'lmaydi, tabiatga zarar yetkazayotgan ahlal uyumiga aylanadi holos. Bundan tashqari, barcha tezkor moda gigantlari o'rganib chiqilgach, faqat Zara va H&M chiqindilarni boshqarish va qayta ishlash bo'yicha tegishli siyosatga ega deb tasdiqlandi. To'g'ri, London moda haftaligining podiumlarida to'g'ridan-to'g'ri ko'tarilgan narxlarda mashhurlardek kiyinish hammaning ham qo'lidan kelavermaydi. Lekin bu tezkor moda kompaniyalari deyarli har doim poligonlarda tugaydigan millionlab nusxalar bilan atrof-muhitni yo'q qilish, ifloslantirish va yo'q qilish uchun bahona emas.[1]

1970 yy. texnologik inqilobni negativ natijasida insoniyatni oldida real ekologik xafi tug'risida muammolar ko'tarila boshlandi. Loiyxalashni printsipial yangi ekologik nuqtai nazaridan yaratish, dizaynni oldida mutlaqo yangi vazifalarni qo'yildi.

1-rasm. Chiqindilar.

Tabiiy muxitni inqirozi dunyoviy jarayonga aylandi, u inson faoliyatida keskin o'zgarishlarni talab qildi. Zamonaviy faylasuflar, sotsiologlar, ekologlar, madaniyatshunoslar fikrlari bo'yicha biz sivilizatsiyalar almashayotgan davrda

yashayabmiz; texnologik va “industrial sivilizatsiya” inqirozi davr urniga “postindustrial davr” deb nomlangan yangi sivilizatsiya, “informatsion sivilizatsiya”, “ekologik sivilizatsiya” va “noosfera” davrlar tashkil topmoqda. Ekologikkrizis odamzotdan maqsadga erishish uchun vositalarni va usullarni qayta ko’rib chiqishga talab qiladi, chunki muammolar faqat moddiy sabablari emas, balki ruxiy sabablari ta’sirida sodir bo’lgan.[2]

Mana necha asrlarkim, Moda tendentsiyalari keladi va ketadi, shu bilan birga, jamiyatning qadriyatlarini ularning e’tiqodlari va madaniyatiga xos tarzda o’rnatiladi va rivojlanadi. Moda - bu qaysidir vazifa yoki kun tartibini bajarish uchun qayta talqin qilingan eski qadriyatning prognozli tasviri emas, balki jamiyatni qadrlash uchun tasvirlashning yetarlicha ta’sirchan va badiiy tushuncha bo’lib, bizni yanada instinktiv va ijodkor qiladi.

Ishlab chiqarish jarayonini ekologizatsiyalash, yangi texnologik yechimlarni izlashni muximligiga qaramasdan, ekologik muammo birinchi navbatda insonni ongi bilan bog’lik. Ekologik inkirozni faqat tashqi muxitga insonning munosabatini uzgartirib xal etish mumkin. Ekologik muammoni yechish uchun barcha satxlarda ekologik madaniyatni shakllanishi - davlat satxidan to oddiy iste’molchigacha kerakli shartdir. Bu sanoat Ommaviy nusxa ko’chirish, ishlab chiqarish va jo’natish imkoniyatiga ega, tezkor moda gigantlari eng so’nggi dizaynlarni asl ijodkordan ancha oldin bozorga chiqarishadi. Bundan ham yomoni, tez-tez bir xil dizaynni maqsad qilgan bir nechta tezkor moda kompaniyalari bor, bu jarayonda asl yaratuvchi yuqoladi va huquqlari himoya qilinmaydi.

2- rasm. Chiqindilarni qayta ishlash (turiga qarab).

Ilgari, tezkor moda sanoating yuqori darajadagi dizaynerlar ijodini suratga olish va nusxalash uchun (jismonan) podiumlarda qatnashishlari kerak edi. Yoki nodir yuqori moda va cheklangan nashriyot dizaynerlarining asarlarini nusxalash va takrorlash uchun bosma jurnallardagi qaydlarga murojaat qilishardi. Hozirgi kunda tezkor moda brendlari Instagramda, nusxa ko’chirish jarayoni deyarli bir zumda bo’lishini ta’minlaydi. Noqonuniy bo’lmasa-da, tezkor moda biznes modeli bir necha sabablarga ko’ra standart emas; zaharli bo’yoqlar, ishchilar berilgan normalarni haddan ziyod orttirish, barqaror

bo'lmagan materiallar, va eng asosiy va dolzarb muammo - bu ushbu jarayon katta miqdordagi chiqindilar va ifloslanishlarni keltirib chiqaradi.

3- rasm. Chiqindilarni turiga qarab chiqindi idishlar.

“Sayyora va moda sanoatiga nisbatan, tezkor moda biznes modeli inson tanasini yo'q qiladigan parazitdir. Tez moda yangi yoki foydali narsa yaratmaydi; uning yagona roli nusxa ko'chirish va ko'paytirishdir. Bu jarayonda u hayotiy resurslarni yo'qotadi va isrofgarchilikni yuzaga keltiradi, shu paytgacha hech narsa qolmaydi va tana o'ladi”, deb tushuntiradi Laurenti Arno, Gardrobe of Tomorrow kompaniyasining bosh direktori[2].

Xulosa: ushbu ishlab chiqarish katta hajmdagi mahsulotlari hamyonga qulay bo'lib ko'rsada, aslida boshqa tomindan qimmatga tushadi. Tez moda talab qiladigan ishlab chiqarishning yuqori tezligi past ish haqi va yomon ish sharoitlari bilan bog'liq va bu boshqa turdagi muammolarni keltirib chiqaradi. Haddan dashqari ko'p istemolni ko'payishi shunchalik chiqindilarni yer yuzida ko'payishi hamda resurslarning kamayishiga olib keladi. Shuning uchun barcha insonlar bu muammolarni chuqur his qilgan holda tabiat va resurslarga ehtiyot korona munosbatda bo'lishsa bunday muammolar bolmas edi.

References:

1. Анна Кипер ФЭШН-ИЛЛЮСТРАЦИЯ 2015у
2. <https://pebblemag.com/magazine/living/whats-wrong-with-fast-fashion>
3. Ш.Зелинг. Век модельеров. 1900-1999.- Штутгарт, 2000.
4. G.K.Xasanbayeva. Kostyum dizayni. Darslik - T.: TTYESI, 2013. - 247 b.
5. https://en.wikipedia.org/wiki/Fast_fashion
6. Sultanova F. Toshbekov O. Bo'lajak muhandislarga raqamli texnologiyalar asnosida o'qitish tizimlari. Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры, 2024. 4(5), 16-21.
7. Sulstonova F.U. Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish metodikasi. Ilm-fan va texnologiyalar. 2023 №2(1) 190-199 b.

8. Тошбеков О. Болтаева И. Технологический принцип производства нешерстяных тканей в аюкчи. Евразийский журнал академических исследований, (2024). 4(4), 118–124.
9. Sultonova F.U. Raqamli texnologiyalar asosida bo`lajak muhandislarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish metodikasi. *Ilm-fan va texnologiyalar*. 2023 №2(1) 190-199 b.
10. Чориева ММ., Мансурова М.А., Султонова Ф.У.нефт-газ қазиб чиқариш соҳаси ишчиларининг анкета саволлари натижалари таҳлили» «Нефт ва газ соҳасида Таълим-ишлаб чиқариш кластерини ривожлантиришда инноватсион ёндашувлар» халқаро конференция материаллари 30 апрель 2022 год.Ташкент-2022 .
11. Sultanova F. Toshbekov O. Bo`lajak muhandislarga raqamli texnologiyalar asnosida o`qitish tizimlari. *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры*, 2024. 4(5), 16–21.
12. Toshbekov, O., Urazov, M., Ermatov, S., & Khamraeva, M. 2023). Efficient and economical energy use technology in the processing of domestic coarse wool fiber. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 461, p. 01068). EDP Sciences. <https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85182755916&origin=resultlist>
13. Toshbekov, O., & Mustonova, Z. Determining the Abrasion Resistance and High Adaptability Properties for Noise Absorption of Non-Woven Fabrics. *Eurasian Journal of Academic Research*, 3(12 Part 2), 2023.217–221. <https://in-academy.uz/index.php/ejar/article/view/25279>
14. Kurbanov A., Shomirzaev M., Tursunov S., Toshbekov O., Mukhamadieva N., Kambarov B., Mannobova S. Analysis of the state of cultivation and harvesting of mung bean and agro-biological requirements for threshing and separating its grain. In *BIO Web of Conferences* (2024). (Vol. 105, p. 02010). EDP Sciences. <https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85192513268&origin=resultlist>
15. Sultonova, F., Toshbekov, O., Urozov, M., Boymurova, N., Mustanova, Z., & Boltaeva, I. (2025, November). Enhancing and evaluating the characteristics of specialized workwear for employees in the electric power supply sector. In *American Institute of Physics Conference Series* (Vol. 3331, No. 1, p. 050006). https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LYt4ficAAAAJ&citation_for_view=LYt4ficAAAAJ:dhFuZR0502QC
16. Jumaniyozov, K., Urozov, M., Toshbekov, O., Salimova, M., Raximova, K., & Khursandova, B. (2025, November). Enhancement of energy-efficient cleaning equipment. In *American Institute of Physics Conference Series* (Vol. 3331, No. 1, p. 050007). https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LYt4ficAAAAJ&citation_for_view=LYt4ficAAAAJ:7PzlfSSx8tAC
17. Toshbekov, O., Urozov, M., Sultonova, F., Raximqulova, S., Mustanova, Z., & Xulkaliyeva, G. (2025, November). Analysis of the thermal conductivity of nonwoven fabrics made from silkworm cocoons and their influence on ambient temperature. In *AIP Conference Proceedings* (Vol. 3331, No. 1, p. 050005). AIP Publishing LLC.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LYt4ficAAAAJ&citation_for_view=LYt4ficAAAAJ:L8Ckcad2t8MC

18. Abdullayevich, T. O., & Qizi, S. M. A. (2024). DAG'ALJUN TOLASI ASOSIDA OLINGAN NOTO 'QIMA MATOLARNING TURLARI, QO 'LLANILADIGAN SOHALARI. *Eurasian Journal of Academic Research*, 4(12-2), 12-17.

https://scholar.google.com/citations?hl=ru&user=LYt4ficAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=LYt4ficAAAAJ:Wp0gIr-vW9MC&view_op=view_citation

19. Abdullayevich, T. O., & Qizi, S. M. A. (2024). TIG'O'TKAZMAYDIGAN NOTO 'QIMA MATERIALLAR ISHLAB CHIQRISH TEXNOLOGIYASINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI. *Eurasian Journal of Academic Research*, 4(12-2), 7-11.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=LYt4ficAAAAJ&cstart=20&pagesize=80&citation_for_view=LYt4ficAAAAJ:aqlVkmm33-oC